

Osobnosť regionálnej vedy – prof. Ing. Milan Buček, DrSc.

Pár faktov zo života

Dátum narodenia 15.11.1939 do značnej miery poznačil vedeckú dráhu prof. Bučeka. Ako 29 ročný získal vedeckú hodnosť CSc. O rok neskôr v roku 1969 sa stal najmladším docentom na Slovensku po obhajobe habilitačnej práce na tému: „Priestorová analýza rastových procesov“. O dvadsať rokov v roku 1989 získal vedeckú hodnosť DrSc. O dva roky neskôr bol na základe dosiahnutých výsledkov v oblasti výskumu, v pedagogickej a publikačnej činnosti, a splnením požadovaných kritérií vymenovaný za univerzitného profesora. Vo svojej vedecko-výskumnej práci, ktorú realizoval doma aj v zahraničí sa zameriaval na problémy regionálnej ekonomiky a politiky, predovšetkým v EÚ, sídelný rozvoj a urbanistickú ekonomiku, verejnú správu a regionálny rozvoj, a v neposlednom rade na ekonomiku životného prostredia.

Záslužná vedecká dráha zaradila prof. Bučeka do významných učených spoločností doma aj v zahraničí. Okrem vedeckej práce pôsobil aj priamo v praxi, na čo spomína prof. Rudolf Filkus:

„Pri prechode plánovanej ekonomiky na trhovú hospodárstvo v rámci transformačného procesu, a pri posudzovaní a formovaní makroekonomickej rovnováhy, Ministerstvo SR pre hospodársku stratégiu predložilo Vláde SR materiál o narastaní regionálnych disparít, ktorý je dodnes aktuálny a je vhodným východiskom pri zdoľávaní a riešení regionálnych otázok v SR. Spomenutý dokument bol spracovaný pod vedením prof. Ing. Milana Bučeka, DrSc. Ako najbližší

spolupracovník na Veľvyslanectve SR vo Viedni vo funkcii vyslanca, ako zástupca veľvyslanca vykonával svoju činnosť excelentne. Dosiahol nielen vnútropoliticky veľmi dobrý „background“ v SR, ale aj dobré vzťahy na politickej a univerzitnej scéne v Rakúsku. Vysoká jazyková zdatnosť mu umožnili vykonávať v rámci veľmi dobrého reprezentatívneho vystupovania svoju činnosť. Za uvedené skutočnosti je vhodné poďakovať sa Milanovi za úspešne vykonanú činnosť, ktorú vykonával s profesorským nadhľadom.

Jeho katedra a učenie

Prof. Buček nie je len odborník a vedec, je aj výnimočným pedagógom. Jeho prednášky ovplyvnili mnohé generácie. Aj napriek veľkým znalostiam dokázal poznatky podať takou formou, aby boli pre študentov zaujímavé a poučné. Jeho pedagogická prax je spojená najmä s Katedrou verejnej správy a regionálneho rozvoja Ekonomickej univerzity v Bratislave, ktorú sám pomáhal zakladať. Založenie katedry v roku 1990 bolo významným medzníkom pre rozvoj regionalistiky na Slovensku a na Ekonomickej univerzite. Vytvoril sa tak organizačný predpoklad pre rozvoj výskumu, výchovu doktorandov a vlastný študijný odbor.

Pár spomienok jeho skorších aj neskorších absolventov:

Ing. Jozef Búšik, Sekcia verejnej správy Ministerstva vnútra:

Jeho prednášky z národohospodárskeho plánovania ma zaujali svojou rétorikou pri podávaní charakteristiky súčasného stavu obohatenú vždy prezentáciou a konfrontáciou s okolitým svetom, možnými pohľadmi do budúcnosti a uvádzaním množstva praktických príkladov v predmetnej oblasti.

Ing. Agnesa Králiková, Štatistický úrad SR:

Ako študentka Vysokej školy Ekonomickej v rokoch 1963 -1968 v rámci obávaného predmetu národohospodárske plánovanie som absolvovala niekoľko prednášok na tému regionálny rozvoj a oblastný plán. Ešte aj dnes si pamätám, že tie prednášky sa v mnohom líšili od iných. Pôsobili ako svieži jarný vietor, ako aj z hľadiska témy, ktorá nás zaujala, tak i z hľadiska spôsobu, ako nám to prednášateľ sprostredkoval. Bol to mladý odborný asistent Milan Buček. Moje nadšenie však opadlo po vete: „Kolegyňa, ešte si to zopakujte“, po neúspešnej skúške. Neutešila ma ani skutočnosť, že „plánko“ sme si museli zopakovať skoro všetky dievčatá zo smeru. Dôkazom toho, že ma téma regionálneho rozvoja zaujala bolo, že po absolvovaní školy, som nastúpila na Výskumný ústav oblastného plánovania (VÚOP). Po krátkom

čase môj pedagóg, kvôli ktorému som mala pokazené bezstarostné prázdniny, nastúpil na VÚOP na odbornú prax. Aby bolo dielo dokonané, určitý čas sme sedeli v jednej kancelárii a spoločne pracovali na výskumnej úlohe zaoberajúcej sa problematikou metodológie a metód merania sociálnej a ekonomickej úrovne regiónov. Odbornosť, kamarátsky prístup, vtip a zmysel pre humor Milana Bučeka, mi rýchlo dali zabudnúť na hnev kvôli „vyhadzovu“ z náročnej skúšky a stali sme sa dobrými kolegami a kamarátmi.

Ing. Štefan Rehák, Katedra verejnej správy a regionálneho rozvoja,
Ekonomická univerzita

Prof. Bučeka som spoznal ešte ako študent subšpecializácie - Ekonomika regiónov a sídel na predmete Ekonomika životného prostredia, ktorý skúšal. Musím povedať, že som bol prekvapený, že bola vedená viacej ako diskusia, a snažil sa nájsť čo vieme, a nie čomu nerozumieme. Určite aj kvôli tomu mala Katedra regionálnej ekonómie, geografie a ekonomiky životného prostredia renomé katedry, na ktorej pracujú ľudia, s ktorými sa dá veľmi dobre vychádzať a toto renomé má doteraz. Práve tieto skúsenosti ma presvedčili, že sa k nemu prihlásim na štúdium doktorátu. Na katedre bol len jediný slušný počítač, a práve ten sme dostali do kancelárie doktorandov s argumentom, že my ho využijeme najlepšie. Podobnými činmi ma presvedčil, že naozaj fandí mladým.

Ing. Miriam Šebová, Technická Univerzita Košice:

Ako študentka Národohospodárskej fakulty som sa stretla s prof. Bučekom ako pedagógom a musím prezradiť, že jeho prednášky „okorenené“ humorom a osobnými skúsenosťami patrili určite k najnavštevovanejším. Osobitne mu ďakujem za to, že niekoľkými prednáškami poveril Juraja, a tak som mysliať si, že idem na prednášku prof. Bučeka (na iné som ako piatačka snád' ani nechodila), prvýkrát stretla môjho budúceho manžela...

Jedným z najväčších prínosov prof. Bučeka je jeho veľká snaha neuzatvárať sa na vlastnej katedre, ale vytvárať čo najširšiu regionalistickú základňu, ktorá by spoločne riešila aktuálne výzvy regionálnej vedy. Inicioval realizáciu viacerých spoločných projektov, na ktorých participovali odborníci z niekoľkých slovenských univerzít. Uvedomujúc si potrebu výmeny informácií a poznatkov, rozvoj spolupráce patrila medzi jeho základnú agendu počas celého jeho pôsobenia v oblasti regionálnej vedy, čím výrazne prispel k formovaniu celej slovenskej regionalistiky.

■

Prof. Elena Žárska, Ekonomická univerzita:

Hľadanie paralely spájajúcej vhodný rým k menu a zároveň k vyjadreniu podstaty osobnosti prof. Ing. Milana Bučeka, DrSc. nebolo ťažké. Elán, nadhľad, kreatívnosť a ľahkosť mysle sú jeho „stáli spojenci“, ktorých nemôžete prehliadnuť. Zároveň sú to danosti, ktoré mu umožnili zvládnuť jednoduché i zložité situácie v jeho nezastupiteľnej úlohe – vybudovaní slovenskej regionalistickej školy.

Prof. Oto Hudec, Technická univerzita v Košiciach:

Sú ľudia, s ktorými máte od prvej chvíle pocit, že sa poznáte odjakživa. Keď som sa prvýkrát stretol s prof. Bučekom v Košiciach a predložil mi svoje myšlienky a zámery, nebolo prečo váhať a rozmyšľať, akoby som už vedel dopovedať vety, ktoré začínal, bolo to presne ako keď ste na jednej vlne spôsobom uvažovania. Navyše všetko k veci, priamo, jasne, konkrétne. Odvtedy sa prelialo a presypalo veľa financií slovenskými regiónmi a medzi našimi fakultami, katedrami, a medzi osobami sa vytvorilo puto založené na spoločných pracovných aktivitách. Stali sme sa súčasťou siete akademických pracovísk na Slovensku, a s jeho výdatnou pomocou a nábádaním aj súčasťou siete pracovísk a osôb patriacich ku špičke v regionálnej vede. Je to až prekvapujúce, ako dobre môže fungovať spolupráca medzi bratislavským a košickým pracoviskom, ak sa opiera o podobné uvažovanie, radosť z práce, stále nové nápady a pozitívne myslenie. Pri tejto príležitosti sa chcem prof. Bučekovi poďakovať za všetku iniciatívu, nápady, spoločnú prácu, otvorenosť a prajnosť, pretože výskyt „networkerov“ jeho druhu je riedky a mal by byť zákonom chránený, a my sme mali šťastie, že sa naše siete prepojili.

Prof. Bergmann, Wirtschaftsuniversität Wien:

Prof. Bučeka som stretol na začiatku obdobia transformácie Slovenska a bol som očarený jeho značným prehľadom a nadšením pre nové myšlienky a kontakty. Bol zapojený do mnohých bilaterálnych skupín či programových komisií, ktoré pripravovali vstup Slovenska do EÚ. V tom pokračoval aj ako Charge 'd affairs vo Viedni. Rovnako tak aktívne pracoval na tom, aby sa slovenskí vedci čo najviac zapájali do medzinárodných aktivít.

■

Nebola to len spolupráca medzi univerzitami, prof. Buček si uvedomoval aj potrebu diskusie s odborníkmi z iných oblastí, alebo priamo z praxe. Bol iniciátorom

založenia slovenskej sekcie ERSa (European Regional Science Association), známymi aktivitami sa stali najmä jeho regionalistické kluby, na ktorých sa vystriedalo množstvo odborníkov.

Medzinárodná spolupráca

Prínos prof. Bučeka však nezostal len na úrovni Slovenska. Ako jeden z mála dokázal zapájať slovenské inštitúcie do významných medzinárodných výskumných projektov. Filozofiu spolupráce a otvárania sa poznatkom zo sveta aplikoval aj na medzinárodnej úrovni v čo najväčšom rozsahu, vďaka čomu sa aj v očiach významných európskych regionalistov stal výraznou postavou regionálnej vedy v strednej a východnej Európe. Pár spomienok niektorých z nich:

Prof. Peter Nijkamp, Free University of Amsterdam

Milan Bucek was also one of the first persons who realized the great potential of regional science in the Central-and East-European countries, after the fall of the Berlin Wall. He was able to mobilize much human capital in these countries and to offer access to the world-wide Regional Science Association International (RSAI). This has prompted a vivid communication among regional scientists in Europe, and by taking down the virtual iron curtains for regional science he has made an

unprecedented contribution to the development of our discipline in Europe.

Milan Buček bol tiež jedna z prvých osobností, ktoré si po páde Berlínskeho múru uvedomili, že krajiny Strednej a Východnej Európy majú veľký potenciál v oblasti Regionálnej vedy. V týchto krajinách bol schopný zmobilizovať ľudský kapitál a ponúknuť prístup k celosvetovej organizácii Regional Science Association International (RSAI). To umožnilo živú komunikáciu medzi vedcami v Európe, v podstate môžeme hovoriť jeho výraznom prínose k virtuálnemu pádu železnej opony v regionálnej vede a tým aj celkovému rozvoju tejto vednej disciplíny v Európe.

■

Prof. Buček pôsobil ako hosťujúci profesor na Wirtschaftsuniversität vo Viedni (1993- 2002) a Institut fuer Hoehere Studien vo Viedni. Absolvoval prednáškové a študijné pobyty na mnohých zahraničných univerzitách (University of Newcastle, University of Pittsburg, University of Pierre Mendez France, Grenoble, University of Tilburg, University of Bath, University of Catanzaro, University of Padua). Je členom mnohých medzinárodných inštitúcií, z ktorých uvedieme iba tie najvýznamnejšie - Európskej akadémie vied a umení -European Academy of Science and Arts, Salzburg, (riadne zvolený člen od r.1992;) Akademie fuer Raumforschung und Landesplanung, Hannover, (člen Deutsch-tschechisch-slowakische Arbeitsgemeinschaft, od roku 1991), „European Urban and Regional Studies“ (University of Durham, Anglicko, člen Editorial Board časopisu), člen Skupiny nezávislých expertov pre Európsku chartu miestnej samosprávy. Rada Európy, Strasbourg, (titulárny člen za SR od roku 2003).

■

Prof. Adrian Smith, Queens Mary University, London, Editor European Urban and Regional Studies:

It has been an absolute delight and pleasure to have had the opportunity to have been able to work collaboratively with Professor Bucek over the last seven years on our joint research projects, and more recently with him as an editorial board member of European Urban and Regional Studies, which I have recently begun to edit. Milan's energy, enthusiasm and great ideas seem to have no bounds, and his endless charm and good humour always mean that collaborative work is not only productive but also, crucially, enjoyable. I very much look forward to being able to continue these connections and I know that many in the regional studies/regional

science community in Slovakia and beyond very much hope that Milan will remain active and involved in further building the community of researchers and policy-makers that he has been so influential in doing over the last 20 years and beyond.

Bolo absolútnym potešením a radosťou mať príležitosť spolupracovať s profesorom Bučekom v posledných siedmych rokoch na našich spoločných výskumných projektoch, a neskôr spoločne aj ako člen redakčnej rady European Urban and Regional Studies, ktorý som nedávno začal editovať. Milanova energia, nadšenie a dobré nápady zrejme nepoznajú hraníc, a jeho nekonečná charizma a dobrá nálada vždy znamená, že spoločná práca je nielen produktívna, ale tiež, čo je rozhodujúce, príjemná. Teším sa na to, že bude možnosť pokračovať v tejto spolupráci a predpokladám, že mnohí ľudia z Regionálnych štúdií/Regionálnej vedeckej obce na Slovensku sa budú spolu s Milanom naďalej aktívne podieľať na ďalšom budovaní komunity vedcov a tvorcov politiky, ktorej rozvoj Milan výrazne za posledných 20 rokov ovplyvnil.

Ľudský rozmer a záverečné poďakovanie

Pri hodnotení jeho prínosu však zo všetkých príspevkov asi najviac rezonoval práve ľudský rozmer jeho činnosti. Jeho prístup k ľuďom, ochota pomôcť a zdravý nadhľad z neho robia človeka, s ktorým je radosť spolupracovať.

Prof. Michael Steiner, University of Graz

Title: Milan Bucek – outstanding regional economist of CEE

Key words: openness, trust, reliability, networking, mastering change

*Názov: Milan Buček - vynikajúci regionálny ekonóm strednej a východnej Európy
Jeho kľúčové slová: otvorenosť, dôvera, spoľahlivosť, sieťovanie, expertné zvládnutie zmien*

Prof. Peter Nijkamp, Free University of Amsterdam

Regional science has for a long time believed in the paradigm of the tyranny of distance. Distance was supposed to reduce mobility and interaction. But Milan Bucek is a clear illustration of the fact that distance does not mean a decline of spatial and social interaction. Whenever one receives a message from him or whenever one meets him, one feels immediately very close. He is a warm and social colleague who has shown the validity of the reverse distance friction in social interaction.

Regionálna veda po dlhú dobu verila v *paradigmu „tyranie vzdialenosti“*. *Vzdialenosť mala obmedzovať mobilitu a interakciu. Milan Buček, je ale jasný príklad toho, že vzdialenosť neznamená zníženie priestorovej a sociálnej interakcie. Kedykoľvek dostane človek od neho správu, alebo sa s ním stretne, cíti sa ako blízky človek. Je srdečný a spoločenský kolega, ktorý ukázal na opačnú účinnosť vzdialenosti v sociálnej interakcii.*

Doc. Viera Vlčková, Ekonomická Univerzita

Treba si mimoriadne cenit aj jeho osobnostný prístup ku kolegom, ku študentom, ku každému kto má to šťastie sa s ním v živote stretnúť. Jeho humanistické cítenie nie je proklamované verbálnymi prejavmi, ale celoživotným prístupom. Roky naplnené prácou, výchovou nových odborníkov, rodinným životom, reprezentáciou Slovenska v zahraničí nemenili jeho ľudský profil, ostal ochotným a ústretovým partnerom, kolegom. Dokáže oceniť život a prácu druhých, vzdať hold každému, kto niečo dokáže. Je aj ochotný kedykoľvek podať pomocnú ruku, poradiť, ako sa hovorí podržať aj v zložitej situácii, ktoré niekedy život prináša. Plným právom mu patrí označenie, to mnohovýznamové slovo učiteľ.

Prof. Roberta Capello, president of Regional Science Association International

I am delighted to be able to celebrate Milan Bucek's birthday for different reasons. Over the last forty years Milan has been an interesting intellectual person, dedicated to his work of researcher and of professor. When RSAI community opened its doors to Eastern countries, Milan has always been a reference point for our scientific community, a gateway to a part of Europe which was unknown to most of us. Milan dedicated a lot of his time and efforts to strengthen regional science in Slovakia, and to build connections with other European sections of RSAI. But, above all, Milan has been over all these years a smiling and happy person, a good and trustworthy friend for all of us.

Som rada, že môžem zablahoželať k narodeninám Milana Bučeka, a to z rôznych dôvodov. V priebehu posledných štyridsiatich rokov bol prof. Buček intelektuálne zaujímavá osoba, oddaná svojej práci výskumníka a profesora. Keď RSAI obec otvorila dvere do východných krajín, Milan Buček bol vždy referenčný bod pre našu vedeckú komunitu, vstupnou bránou do časti Európy, ktorá bola neznáma väčšine z nás. Venuje veľa svojho času a úsilia posilneniu regionálnej vedy na Slovensku, a vytvoreniu spojenia s ostatnými európskymi časťami RSAI. Ale predovšetkým bol Milan po všetky tie roky usmievavý a šťastný človek, dobrý a dôveryhodný priateľ pre všetkých z nás.

Prof. Paul Cheshire, former president of Regional Science Association International

There are world events that make such an impact you remember exactly the circumstances in which you became aware of them. I remember every detail of the night the Berlin wall was breached in 1989, for example, as I watched those Berliners intoxicated with astonishment and achievement, at first tentatively, then triumphantly, demolish great gaps in it. So there are also people who you remember vividly your first meeting with. Milan Bucek is one such for me. We met under southern sun in a Portuguese castle overlooking the Tagus estuary where delegates to the ERSA 1991 congress were being served lunch. A beautiful and tranquil setting to meet a man who emanates a sense of inner tranquillity and purpose. European regional science has much to thank Milan for and Central and Eastern European regional science even more. From the first meeting it was clear he was a serious man with a serious purpose and someone who valued better research and evidence on which to design policy. But someone who is also a decent human being. Thank you Milan.

Existujú udalosti, ktoré mali taký dopad, že ich okolnosti si presne zapamätáte. Pamätám si každý detail z noci, keď padol Berlínsky múr v roku 1989, napríklad, keď som videl Berlínčanov omámených úžasom a úspechom, ktorí sa spočiatku opatrne, potom víťazne, snažili zničiť veľké medzery v ňom. Takisto existujú ľudia, stretnutie s ktorými si živo pamätáte. Milan Buček je pre mňa jedným z nich. Stretli sme sa pod južných slnkom na hrade v Portugalsku s výhľadom na ústie rieky Tagus, kde bol delegátom na kongrese ERSA v roku 1991 podávaný obed. Krásne a pokojné okolnosti stretnutia človeka, ktorý vyžaruje pocit vnútorného pokoja a cieľa. Európska regionálna veda vďačí Milanovi za veľa a Regionálna veda Strednej a Východnej Európy za omnoho viac. Od prvého stretnutia bolo jasné, že to je vážny muž so skutočným cieľom, a niekto, kto oceňuje výskum a dôkazy, na základe ktorých je stanovovaná politika. Ale je to tiež niekto, kto je slušným človekom. Ďakujem Milan.

■

Na záver sa pripájame ku gratuláciám a želáme všetko najlepšie a ešte veľa síl pre rozvoj regionálnej vedy, ako aj tohto časopisu.